



Aké nastali zmeny v Zákonníku práce a v Zákone o sociálnom poistení?	2
Online, mojekysuce.sk, 20. 1. 2023, 10:57	
Otcovská dovolenka je schválená. Aké sú podmienky?	4
Online, mojekysuce.sk, 20. 1. 2023, 11:07	
Svet okolo nás	6
Rozhlas, Svet okolo nás, 20. 1. 2023, 14:48	
Nevídaný úspech slovenského vedca. Pomenovali po ňom novoobjavený lišajník na Antarktíde	7
Tlač, Tempo, 23. 1. 2023	



Áké nastali zmeny v Zákonníku práce a v Zákone o sociálnom poistení? [🔗](#)

📅 20. 1. 2023, 10:57, Zdroj: mojekysuce.sk 📄, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 3 686 GRP: 0,08 OTS: 0,00 AVE: 414 Eur

Zaujímavosti

S účinnosťou od 1.11.2022 nastali v pracovnoprávnom kódexe, v Zákonníku práce viaceré zmeny. Významná zmena nastala aj v Zákone o sociálnom poistení. V tomto článku Vám tie najvýznamnejšie z nich objasníme.

Jedna zo zásadných zmien je obsiahnutá v ust. § 44 ods. 2 Zákonníka práce, ktoré hovorí: „Neplatné sú ustanovenia pracovnej zmluvy alebo inej dohody medzi zamestnávateľom a zamestnancom,

a) ktorými sa zamestnanec zaväzuje zachovávať mlčanlivosť o svojich pracovných podmienkach vrátane mzdových podmienok a o podmienkach zamestnávania,

b) ktoré zamestnancovi zakazujú výkon inej zárobkovej činnosti mimo zamestnávateľom určeného pracovného času; tým nie je dotknuté obmedzenie inej zárobkovej činnosti podľa § 83 alebo podľa osobitných predpisov.“

Táto zmena je v záujme zvýšenej ochrany zamestnanca, kedy je podľa zákona výslovne zakázané v pracovnej zmluve alebo v osobitnej dohode medzi zamestnancom a zamestnávateľom obsiahnuť ustanovenie, ktoré by zamestnanca zaväzovalo k mlčanlivosti o jeho mzdových a iných pracovných podmienkach a taktiež také ustanovenie, ktoré zamestnancovi zakazuje výkon inej zárobkovej činnosti (samozrejme mimo jeho pracovného času). Stále však platí to, že zárobková činnosť, ktorá má voči činnosti zamestnávateľa konkurenčný charakter je viazaná na vopred udelený písomný súhlas zamestnávateľa, to znamená, že konkurenčnú činnosť môže popri svojom zamestnaní zamestnanec vykonávať len za podmienky, že mu zamestnávateľ udelil písomný súhlas (ten sa nevyžaduje na výkon vedeckej, pedagogickej, publicistickej, lektorskej, prednášateľskej, literárnej a umeleckej činnosti). V prípade, že by Vaša pracovná zmluva, dodatok k nej alebo iná dohoda obsahovala vyššie spomínané ustanovenia, boli by neplatné, pretože by boli v rozpore do zákonom a Vás ako zamestnanca by nezaväzovali.

Vyššie uvedené povinnosti zamestnávateľa sú upravené aj v ust. § 13 ods. 5 a 6 Zákonníka práce. V ust. § 13 ods. 1 až 8 Zákonníka práce sú obsiahnuté aj ďalšie práva zamestnanca a povinnosti zamestnávateľa, napríklad že zamestnanec má právo podať zamestnávateľovi sťažnosť v súvislosti s porušením zásady rovnakého zaobchádzania, že zamestnanec nesmie byť v pracovnoprávnom vzťahu prenasledovaný alebo inak postihovaný, v prípade, že podá na zamestnávateľa sťažnosť, žalobu a podobne. Ide o ustanovenia podporujúce ochranu slabšej strany – teda zamestnanca. Ust. § 13 ods. 9 hovorí o tom, že pokiaľ sa zamestnanec domnieva, že niektoré z jeho práv uvedené v odsekoch 1 až 8 boli porušené, môže sa na súde domáhať súdnej ochrany. Ak zamestnanec v tomto súdnom spore oznámi súdu také skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že zamestnávateľ skončil so zamestnancom pracovný pomer z dôvodu, že si zamestnanec uplatňoval svoje práva a právom chránené záujmy vyplývajúce z pracovnoprávneho vzťahu, zamestnávateľ v tomto prípade musí preukázať, že k skončeniu pracovného pomeru došlo z iných dôvodov. Toto je veľmi dôležité ustanovenie posilňujúce postavenie zamestnanca v tomto súdnom spore, pretože zamestnávateľ bude ten, kto musí uniesť dôkazné bremeno a preukázať súdu, že k skončeniu pracovného pomeru nedošlo z tých dôvodov, ktoré tvrdí zamestnanec.

Ďalšou pozitívnou zmenou v prospech zamestnanca je ust. § 47a, ktoré do Zákonníka práce po novele pribudlo a má názov „Informovanie o pracovných podmienkach a podmienkach zamestnávania“.

Skratene povedané, zakotvuje povinnosť zamestnávateľa poskytnúť zamestnancovi písomnú informáciu o jeho pracovných podmienkach a podmienkach zamestnávania (pokiaľ ich neobsahuje pracovná zmluva) najmenej v rozsahu údajov určených v tomto ustanovení.

Zaujímavosťou je napríklad, že zamestnávateľ musí zamestnanca podľa tohto ustanovenia informovať o jeho práve na odbornú prípravu poskytovanú zamestnávateľom, v prípade, že sa poskytuje a taktiež o rozsahu tejto odbornej prípravy.

Máte viac otázok?

Ak máte otázku v rámci bezplatnej právnej poradne, môžete ju napísať na e-mail Táto e-mailová adresa je chránená pred spamovacími robotmi. Na jej zobrazenie potrebujete mať nainštalovaný JavaScript., prípadne zavolajte na tel. číslo 0908 588 051.

foto: pixabay.com

f ZDIELAŤ NA FACEBOOKU

JUDr. PhDr. Peter Strapáč, PhD.

advokát



V roku 2009 mu bol udelený akademický titul na Právnickej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. JUDr. Peter Strapáč, poskytuje právne služby vo viacerých oblastiach práva. Od novembra 2012 JUDr. Peter Strapáč, PhD. poskytuje advokátske služby.

Kontakt: www.strapac.sk

Najnovšie

Otcovská dovolenka je schválená. Aké sú podmienky? Aké nastali zmeny v Zákonníku práce a v Zákone o sociálnom poistení? Akým spôsobom môžem previesť svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti? Aká musí byť minimálna odmena štatutárneho orgánu v obchodnej spoločnosti? Kedy hovoríme, že obchodná spoločnosť je v kríze?

JUDr. PhDr. Peter Strapáč, PhD.

advokát

V roku 2009 mu bol udelený akademický titul na Právnickej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. JUDr. Peter Strapáč, poskytuje právne služby vo viacerých oblastiach práva. Od novembra 2012 JUDr. Peter Strapáč, PhD. poskytuje advokátske služby.

Kontakt: www.strapac.sk

Najnovšie

Autor: redakcia || redakcia



Otcovská dovolenka je schválená. Aké sú podmienky? [🔗](#)

📅 20. 1. 2023, 11:07, Zdroj: mojekysuce.sk [🔗](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 3 686 GRP: 0,08 OTS: 0,00 AVE: 414 Eur

Zaujímavosti

Významnou zmenou v je zavedenie pojmu otcovskej dovolenky do Zákonníka práce. Ide v podstate o ekvivalent rodičovskej dovolenky otca.

Stále platí, že žene patrí v súvislosti s pôrodom a starostlivosťou o narodené dieťa materská dovolenka v trvaní 34 týždňov, osamelej žene 37 týždňov. Čo sa týka otcovskej dovolenky:

„V súvislosti so starostlivosťou o narodené dieťa patrí mužovi odo dňa narodenia dieťaťa otcovská dovolenka v trvaní 28 týždňov, osamelému mužovi v trvaní 31 týždňov a v súvislosti so starostlivosťou o narodené dve alebo viac detí v trvaní 37 týždňov.“ Toto platí v prípade, keď je otec na otcovskej dovolenke a matka chodí napríklad do práce, čiže matka nepoberá materské. Pozitívna zmena sa nachádza v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, konkrétne v ust. § 49 ods. 1 písm. a) v spojení s ods. 3 písm. d). Ide o to, že otec dieťaťa do uplynutia šiestich týždňov odo dňa pôrodu, ktorý bol v posledných dvoch rokoch pred dňom, od ktorého žiada o priznanie materského, nemocensky poistený najmenej 270 dní, má nárok na materské v období 2 týždňov od priznania materského. Toto obdobie sa predlžuje o kalendárne dni, počas ktorých bolo dieťa prijaté do ústavnej starostlivosti zdravotníckeho zariadenia zo zdravotných dôvodov na strane dieťaťa alebo jeho matky, ak deň prijatia spadá do obdobia šiestich týždňov odo dňa pôrodu.

Táto dávka, ktorá prináleží otcovi sa nazýva aj otcovské. V praxi to znamená, že aj keď je matka na materskej dovolenke, otec, ktorý spĺňa podmienky podľa tohto ustanovenia má nárok byť doma dva týždne (14 dní) spolu s matkou a dieťaťom, aj keď je matka na materskej dovolenke a počas týchto dvoch týždňov má otec nárok na materské (prípadne otcovské), čiže mu tieto dva týždne budú „zaplatené“. Musí však o priznanie materského požiadať a musí si tieto dva týždne „vybrať“ do uplynutia šiestich týždňov odo dňa pôrodu.

V dôvodovej správe predkladaného návrhu je uvedené: „Účelom otcovského je primárne posilnenie väzby medzi dieťaťom, matkou a otcom v tesnom období po narodení dieťaťa. Otec je po narodení dieťaťa nezastupiteľný pri starostlivosti o staršie deti počas pobytu manželky v pôrodnici. Je dokázané, že otcovská „dovolenka“ vedie aj po jej skončení k väčšej angažovanosti otcov na starostlivosti o ich deti. Zdieľanie rodičovských povinností tiež znižuje znevýhodnenie žien na trhu práce. Dnes už síce otcovia nárok na materskú majú, no nemôžu si ju vziať počas doby, keď je na materskej matka dieťaťa. Otec by tak získal nárok na dva týždne plateného voľna navyše počas šesťdňového a rovnako ako matka by získal nárok na 75 % dennej mzdy zo Sociálnej poisťovne.“

Je teda nesporné, že dôvodom schválenia tohto návrhu bolo posilnenie istých rodinných väzieb pri narodení dieťaťa a taktiež to, aby otec dieťaťa mohol prvé dni po pôrode byť nápomocný matke a stáť po jej boku pri plnení nových povinností. Túto zmenu, ako aj ďalšie spomínané zmeny v pracovnoprávných vzťahoch a sociálnom poistení uvedené v tomto článku vnímame veľmi kladne.

Máte viac otázok?

Ak máte otázku v rámci bezplatnej právnej poradne, môžete ju napísať na e-mail Táto e-mailová adresa je chránená pred spamovacími robotmi. Na jej zobrazenie potrebujete mať nainštalovaný JavaScript., prípadne zavolať na tel. číslo 0908 588 051.

foto: pixabay.com

f ZDIELAŤ NA FACEBOOKU

JUDr. PhDr. Peter Strapáč, PhD.

advokát

V roku 2009 mu bol udelený akademický titul na Právnickej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. JUDr. Peter Strapáč, poskytuje právne služby vo viacerých oblastiach práva. Od novembra 2012 JUDr. Peter Strapáč, PhD. poskytuje advokátske služby.

Kontakt: www.strapac.sk

Najnovšie

Otcovská dovolenka je schválená. Aké sú podmienky? Aké nastali zmeny v Zákonníku práce a v Zákone o sociálnom poistení? Akým spôsobom môžem previesť svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti? Aká musí byť minimálna odmena štatutárneho orgánu v obchodnej spoločnosti? Kedy hovoríme, že obchodná spoločnosť je v kríze?

JUDr. PhDr. Peter Strapáč, PhD.



advokát

V roku 2009 mu bol udelený akademický titul na Právnickej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. JUDr. Peter Strapáč, poskytuje právne služby vo viacerých oblastiach práva. Od novembra 2012 JUDr. Peter Strapáč, PhD. poskytuje advokátske služby.

Kontakt: www.strapac.sk

Najnovšie

Autor: redakcia || redakcia



Svet okolo nás [🔗](#)

📅 20. 1. 2023, 14:48, Relácia: **Svet okolo nás**, Stanica: **Rádio Regina (východ)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **11 836 GRP: 0,26 OTS: 0,00 AVE: 463 Eur**

[strojový prepis] ..., docent ústavu fyzikálnych vied Prírodovedeckej fakulty **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Začneme tou vodou. Malé množstvo vody v pohári je priesačné, je číre svetlo cez neho prechádza. Ak však vrstva vody hrubšia, napríklad pozrieme sa na nejaké jazero more. Pri hrubšej vrstve vody vstupujúce svetlo sa rozptyľuje tým viac, či má vyššiu frekvenciu...



Nevidaný úspech slovenského vedca. Pomenovali po ňom novoobjavený lišajník na Antarktíde 📄

📅 23. 1. 2023, Zdroj: **Tempo**, Strana: 6, Vydavateľ: VYDAVATEĽSTVO TEMPO, s.r.o., Autor: **Marko Mikulášik**, Sentiment: **Positívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

AVE: 287 Eur

Univerzitný profesor a doktor vied v odbore fyziológia rastlín Martin Bačkor má 52 rokov. Žije striedavo na viacerých miestach - v Nitre, Košiciach a tiež v obci Krásno v okrese Partizánske, kam sa presťahoval za svojou priateľkou. V roku 1994 vyštudoval všeobecnú biológiu na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Ako vedec sa okrem iného venuje skúmaniu biológie a ekológie lišajníkov. V rozhovore nám prezradil, prečo sú tieto organizmy pre život na planéte oveľa dôležitejšie, ako si mnohí z nás myslia.

Kde momentálne pracujete? Stíhate okrem výskumu aj vyučovať?

V súčasnosti pôsobím na Fakulte biotechnológie a potravinárstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre a na Prírodovedeckej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Venujem sa predovšetkým výskumu v rámci realizácie našich vedeckých projektov. Vyučujem botaniku takzvaných nižších rastlín, ktoré sú evolučnými predchodcami vyspelých rastlín, taktiež učím ekológiu rastlín, biológiu rastlinných symbióz a dejiny biológie. Začiatkom tohto roka začnem viesť nový predmet zameraný na poznanie ekonomicky významných rastlín, a to najmä z hľadiska poľnohospodárstva, potravinárstva a čiastočne lesníctva.

Formovalo vás niečo v detstve, kvôli čomu ste sa rozhodli stať sa vedcom a venovať sa prírode?

Keďže som vyrastal na strednom Slovensku, na hraniciach Veľkej Fatry, Starohorských vrchov a Kremnických vrchov, príroda ma fascinovala už od detstva. Moji rodičia pracovali na zmeny v Harmaneckých papierňach, a tak som v detstve trávil časť roka aj v Pravoticiach v okrese Bánovce nad Bebravou, kde žili moji starí rodičia z matkinej strany. Na týchto miestach sa začínali moje detské prírodovedné objavy. Väčšinou išlo len o pozorovanie, keď som však do toho zapojil aj pokus, neraz ma štípal dlho zadok od varechy, ktorá bola uznaním za jeho realizáciu. Na Španej doline, v okrese Banská Bystrica, som sa hrával na historických haldách po stredovekej ťažbe meďi, štúdiu fyziológie a ekológie rastlín vystavených toxicite (jedovatosti) ťažkých kovov sa venujem dodnes. V Pravoticiach sme mali záhradu a veľa domácich zvierat.

Prečo práve lišajníky? Čo je na nich najfascinujúcejšie?

Sú ukázkovým príkladom spolužitia rozdielnych skupín organizmov. Zatiaľ čo pri parazitizme jeden organizmus žije na úkor iného, pri lišajníkoch je tento vzťah vzájomne prospešný. Huby zohrali veľkú úlohu pri prechode predkov dnešných rastlín na súš. Niektoré primitívne rastliny si s nimi vytvorili vzájomne prospešné spolužitie, ktoré im pri prechode na súš pomohli. Mikroskopické riasy a (alebo) sinice sa spojili s hubami a vytvorili lišajníky, proces sa odborné nazýva lichenizmus. Huba od rias dostáva cukry, riasy a sinice zas získavajú vďaka hubám viac vody a minerálnych látok. Je to vzájomne prospešné spolužitie a aj môj svetonázor je založený na podobných hodnotách.

Prečo je existencia lišajníkov nevyhnutná?

Na ôsmich percentách povrchu súše sú lišajníky dominantnou zložkou rastlinného porastu, napríklad na Antarktíde, Arktíde, vysokých pohoríach sveta a podobne. Podieľajú sa na tvorbe pôdy, napríklad po erupcii sopiek. Mnohé lišajníky sa tiež využívajú v medicíne a ich farmaceutický potenciál, ako ukazujú aj výsledky našich článkov, je ďaleko väčší a stále nedocenený.

V akom smere?

Lišajníky produkujú totiž špeciálne zlúčeniny, takzvané sekundárne metabolity. Tie majú význam ako antibiotiká, antivírusové zlúčeniny, chránia bunky pred UV žiarením, požieraním bylinožravcami, alebo prípadne dokonca brzdia rast nádorových buniek.

Na čo sa konkrétne zameriavate v rámci lišajníkov?

Náš výskum sa nevenuje len lišajníkom. Cieľom je štúdium liečivých rastlín, prípadne analýza škôd na životnom prostredí pri výstavbe ciest, najmä diaľnic v posledných rokoch budovaných na Slovensku. Z hľadiska lišajníkov sa ale zameriavame na štúdium toxicity ťažkých kovov na ich vegetatívne telo, významu lišajníkov pri biomonitoringu znečistenia životného prostredia, ako aj spomínanej produkcii sekundárnych metabolitov.

Prednedávnom na vašu počesť pomenovali nový druh antarktického lišajníka. Aká cesta k tomu viedla?

V rámci mojich terénnych ciest, niektoré z nich môžeme nazvať aj expedíciami, som sa dostal na všetky kontinenty, vrátane Antarktídy. Na prelome rokov 2016 až 2017 som bol členom česko-slovensko-tureckej expedície, ktorá pracovala na polárnej stanici Johanna Gregora Mendela na ostrove Jamesa Rossa. Tá patrí Masarykovej univerzite v Brne. Lišajníky spolu s machmi sú dominantnou zložkou rastlinného porastu Antarktídy. Len približne dve percentá jej povrchu nie sú celoročne pokryté snehom alebo ľadom a dokážu tam prežiť isté druhy rastlín. V rámci našich výskumov sme objavili aj niektoré, doteraz vede neznáme, druhy lišajníkov, a tak sa stalo, že sa tureckí odborníci na štúdium lišajníkov rozhodli tieto nové druhy botanicky opísať a udeliť im vedecké meno. Jeden lišajník pomenovali aj na



moju počesť. Jeho vedecké meno je *Shackletonia backorii*. Pomenovanie dostal podľa britského polárneho bádateľa Ernesta Shackletona, ktorému bol za jeho zásluhy pri polárnych expedíciách dokonca udelený aj šľachtický titul Sir Shackleton.

Čo pre vás tento významný moment vo vašom živote znamená?

Vnímam to ako určité uznanie za vedecký prínos pri štúdiu biológie a ekológie lišajníkov. Na týchto prácach sa však so mnou podieľala viac ako stovka kolegov zo Slovenska, ale aj Európy a Severnej Ameriky. Pomáhali aj desiatky študentov. Naše články sme publikovali v mnohých vedeckých časopisov na piatich kontinentoch planéty.

Akých vedeckých expedícií ste sa zúčastnili? Čaka vás nejaká v dohľadnej dobe?

Lišajníkom som sa venoval na terénnych exkurziách a expedíciách v Európe (najmä zachovalosť balkánskych pohorí v Čiernej Hore a Albánsku na mňa urobili silný dojem, Špicbergy sú rajom pre polárneho biológa), v Ázii (ruská tajga, tropické lesy v juhovýchodnej Číne), v Severnej Amerike, v Južnej Amerike (najmä Patagónia), Antarktíde, Severnej Afrike aj Austrálii. Každé miesto na našej planéte vie byť niečím zaujímavé. Keď máte napríklad mikroskop, môžete hodiny pozorovať dobrodružný život rias, alebo prvokov v niekoľkých kvapkách vody z jazierka. Tiež je to istá forma dobrodružstva, objavovania. Naše aktuálne projekty sú spojené so Slovenskom a skúmaním využitia rastlín pri odstraňovaní toxických kovov z pôdy.

Aká budúcnosť čaká svet lišajníkov pri dnešných nepriaznivých klimatických zmenách?

Lišajníky sú rozdielne citlivé na znečistenie životného prostredia. Väčšina z nich vplyvom zmien prostredia vymiera. Niekoľko málo druhov sa dokáže prispôsobiť, či dokonca im zmeny vyhovujú. Absencia lišajníkov na miestach, kde by za normálnych okolností mali rásť, prezrádza poškodenie životného prostredia.

Čo by sme mali robiť (nerobiť) na ich udržanie – záchranu v prírode?

Ako individuálne organizmy ich možno chrániť len v obmedzenej miere. Efektívnejšia je ochrana celých ekosystémov, v ktorých žijú. Prijímajú živiny celým povrchom tela, na rozdiel od vyspelejších foriem rastlín nemajú korene a na ich povrchu nie je ochranná vrstva kutikula. Všetky nečistoty obsiahnuté v atmosfére sa v nich zhromažďujú a keďže žijú desiatky až stovky rokov, nahromadené zlúčeniny môžu na lišajník pôsobiť toxicky. Na svete žije aktuálne osem miliárd ľudí, a preto tlaky na využívanie prírodných zdrojov človekom nepoklesnú. To bude viesť k zmenám v živote väčšiny organizmov na našej planéte. Nás, ako aj lišajníkov.

Latinské meno lišajníka je *Shackletonia backorii*, slovenské pomenovanie zatiaľ nemá Spracovanie vzoriek z terénu v provizórnom antarktíckom laboratóriu

Autor: Spracoval: Marko Mikulášik Foto: archív respondenta, uniag.sk